

REGISTERBLAD

Namn:

Datum:

Område av riksintresse för naturvård i Gävleborgs län

Områdesnummer: Nr X 17

Områdesnamn: Ängraån

Kommun: Ljusdals kommun

Kartblad: 16F SV och SO

Area: ca 2100 ha

Naturgeografisk region: 30a Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 48, Ljusnan

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Vågig bergkullterräng med relativ höjd över 100 m

Riksvärde

Ås, isälvssandur		
Vattendrag		Fauna
		Flora
Våtmarkskomplex	Soligent kärr	
Kärrkomplex	Sträng-flarckärr	
	Topogent kärr	
	Mosse av nordlig typ	
	Mad vid sjö	

Värdeomdöme: Ängraån utgör genom sin storlek och relativt branta fallprofil ett av de mest skyddsvärda biflödena till Ljusnan och Voxnan. Områdets orördhet i kombination med den rika och intressanta uppsättningen av biotoper ger särskild tyngd åt bevarandevärdena. Betydelsefulla ur naturvårdssynpunkt är bl a de många och branta forsarna, de vackra strandhällarna och de anslutande myrarna. Isälvsavlagringarna i dalgången illustrerar utvecklingen och dess betydelse för åns karaktär. Förekomsten av den utrotningshotade uttern och en rad intressanta växtarter har också stor betydelse vid värderingen. Memyran är ett våtmarksområde med värdet av kärrkomplex. Gästgivarmyren är ett våtmarksområde med värde av kärrkomplex, soligent kärr och sträng-flarckärr. Vingelmyran har värdet av våtmarkskomplex, mad vid sjö och mosse av nordlig typ. Långmyran har värdet av våtmarkskomplex och topogent kärr. Området har en rik fauna.

Huvudkriterier:

A, B, C

Stödskriterier:

Förutsättningar för bevarande:

- Beredskap mot fortsatt försurning. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.
- Hänsynstagande vid skogsbruk
- Vattenkraftutbyggnad och grustäkt kan ej ske utan att betydande naturvärden skadas
- Skydd enligt naturvårdslagen är önskvärt
- Återställningsarbeten för fiske och naturvård bör prioriteras

Säkerställande: Ängraån ingår som ett potentiellt reservatsobjekt i miljövårdsenhetens bevarandeplanering. Områdets bevarandevärden är kartlagda i vattendragsinventeringen.

Områdets huvuddrag: Ängraån rinner ut i Ljusnan vid Ängra väster om Laforsen. Ån rinner i en djup dalgång parallellt med Ljusnan. Den faller från 360 möh vid Vällån i Jämtlands län till 210 möh vid utloppet i Ljusnan. Längs större delen av denna sträcka rinner ån alltså ovan högsta kustlinjen som här är utbildad kring 240 möh. Vattendraget åtföljs av isälvsavlagringar som avsatts i dalbotten och som utgör en fortsättning av Näsbergsfältet eller en biås till Ljusnanåsen. Sandurfält och åsar dominerar. Vid Ängra strax under HK finns ett litet isälvsdelta. Det har tolkats som bildat vid sammanflödet av isälvarna som avsatt Ljusnan- och Näsbergsåsen. Deltat är således betydelsefullt för tolkningen av isavsmältningen i trakten.

Rullstensåsen omfattar bla ett litet oskadat åsnät med 25 m höga getryggsformade radialåsar med åsgropar. På flera ställen förekommer typiska sandurterrasser med grunda flatbottnade strömrännor och små dödisgropar. Åsar är delvis eroderade av sandurfloderna. Delar av Ängraåns dalgång är kraftigt renspolad av isälven.

Den nedre halvan av ån har en flack fallprofil och den övre en brant fallprofil. I de nedre delarna är ån brett strömmande med lugnflytande sel. Stränderna präglas av isälvsavlagringarna och är steniga-grusiga eller överväxta av strandkärr. Den övre halvan är brant med talrika branta forsar och små fall. Stränderna är blockstränder eller klippstränder. Utmärkande är det stora inslaget av renspolade strandhällar och vattenslipade klippor med jättegrytor eller andra erosionsformer. Flerstädes förekommer också partier där ån delar sig i flera grenar.

Av botaniskt intresse är de artrika och välutvecklade strandsnåren vid forsarna, de öppna och delvis översilade strandhällarna samt strandkärr och anslutande sluttningsmyrar. Till de intressanta inslagen hör fjällven, getrams, videört, fjällnejlika, axag och slankstarr. En särskilt intressant och lundartad växtlighet med bl. a. olvon, lönn och andra sydliga inslag förekommer längs biflödet Borrån.

Av stort intresse är också förekomsten av utter.

Ån hyser naturliga stammar av harr och öring. Uppsättningen av biotoper för harr och öring är idealiska.

Kulturpåverkan: Ån har utnyttjats intensivt för flottningen. Delar av ån bär tydliga spår av flottledrensningar. Flottledsarbeten har bl. a. innefattat bortsprängning av vissa trösklar. Arbetena har koncentrerats till åfårans mitt och strandhällarna är i stort oskadade. Lokalt förekommer sten-kistor och rester efter flottningsrännor.

Ån är svagbuffrad men ej försurningshotad. Vattendraget är i sin helhet oreglerat. Ängraån är dessutom mycket lite påverkad av modernt skogsbruk och skogen står fortfarande intakt längs de flesta av åns stränder.

Memyran är ett våtmarksområde med värdet av kärrkomplex. Gästgivarmyren är ett våtmarksområde med värde av kärrkomplex, soligent kärr och sträng-flarkkärr. Vingelmyran har

värdet av våtmarkskomplex, mad vid sjö och mosse av nordlig typ. Långmyran har värdet av våtmarkskomplex och topogent kärr. Området har en rik fauna.

Anmärkningar: Området gränsar mot riksintresse X19 Näsbergsfältet Skrälldalen.

VMI-ID: 16F4D02, 16F4D03, 16F4E02, 16F4E04

Referenser: Lindell, M 1966: Isälvsavlagringar i Gästrikland och Hälsingland. Naturgeografiska inst. Uppsala

Lundqvist, G 1963: Jordartskarta över Gävleborgs län. SGU SER ca nr 42.

Länsstyrelsen, opubl: Vattendragsinventering i Gävleborgs län 1986-1988.

Länsstyrelsen, 1988: Elfiskeinventering i Gävleborgs län 86-87. Rapport 1988:5

Ståhl, P 1985: Skyddsvärda myrar i Gävleborgs län. Naturvårdsenheten 1985:2

Naturvårdsverket 1994, Myrskyddsplan för Sverige.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Våtmarksinventering i Gävleborgs län.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, 1997. Värdefull natur i Gävleborg, naturvårdsprogram. Rapport 1997:12.